

Diaspora

Jolanta A. Drzewiecka

Assistant Professor, Università della Svizzera italiana, Switzerland

Znaczenie

Pojęcie *diaspora* wywodzi się z języka greckiego i odnosi się do grup, które opuszczając swoje środowisko rozproszyły się po świecie. Po raz pierwszy został użyty w biblijnym określeniu w stosunku do Żydów, którzy opuścili Babilon. Następnie zaczęto go używać w odniesieniu do napływowych grup Żydów i Ormian, zmuszonych do opuszczenia swego kraju, a które utrzymały kulturę, język i pamięć swoich rodzimych środowisk i pielęgnowały nadzieję powrotu do ojczyzny. Grupy te konsolidowały się często wokół spraw politycznych narodu, zachowując narodowościową odrębność w nowym środowisku. W obecnym użyciu znaczenie pojęcia uległo zmianie. Dziś termin diaspora odnosi się do grup osiadłych na stałe w nowym środowisku i angażujących się w sprawy lokalnej polityki, podczas gdy związki z oryginalnym miejscem pochodzenia są raczej natury sentymentalnej. Większość tych grup nie pragnie powrotu, podtrzymuje jednak świadomość odrębności kulturowej. Diaspory nabierają formę tygla kultur, co można zaobserwować na przykładzie Czarnego Atlantyku - The Black Atlantic - czyli diaspory afrykańskiej powstałej z mieszanek kultur karaibskiej, amerykańskiej i brytyjskiej na kanwie walk kolonialnych i postkolonialnych. Definicja diaspory jest nadal kwestią sporną wśród uczonych. Dla niektórych termin ten odnosi się do różnorodnych rozproszonych grup narodowościowych, włączając w to dobrowolną migrację. Inni uważają, że takie podejście upraszcza termin, pozbawiając go oryginalnej specyfiki oraz analitycznej użyteczności.

Obszary zastosowań

Antropolodzy, politolodzy, historycy i uczeni zgłębiający komunikację międzykulturową, analizują formy tożsamości w diasporach, relacje pomiędzy poszczególnymi grupami diaspory a ich krajami pochodzenia, świadomość kraju pochodzenia, a także wykorzystanie mediów. Ostatnie studia wskazały zaangażowanie się poszczególnych grup diaspory w Arabską Wiosnę za pośrednictwem social media. Badacze studiują również funkcje rozrywkowych form medialnych, takich jak film, muzyka czy nawet gry online w diasporze. Dawne i nowe formy mediów umożliwiają rozważania nad tożsamością narodową, umocnieniem kultur oraz budowaniem wspólnoty bez granic i podziałów oraz obciążeń pamięci

Miejsce w dialogu międzykulturowym

Grupy diasporowe współistnieją z innymi grupami, utrzymując kontakty się na dużą odległość z ludźmi, którzy mogą dzielić ich pochodzenie, ale mieć odmienne miejscowe doświadczenia kulturowe i tożsamość. Dialog międzykulturowy stanowi zatem epicentrum tożsamości i polityki diaspor.

Przestrzeń do dalszych badań

Najbardziej obiecujące obecnie prace nad diasporą koncentrują się wykorzystaniu nowych mediów oraz ich wpływie na podtrzymanie związków między fizycznie oddzielonymi od siebie członkami grup. Nadal istnieje potrzeba określenia w jaki sposób dynamicznie zmieniające się struktury ekonomicznej i kulturowej globalizacji, takie jak

integracja państw, kapitalizm czy wzmagający się nacjonalizm, kształtują tożsamość w diasporach, poczucie przynależności oraz politykę ds. pochodzenia.

Źródła

- Clifford, J. (1994). Diasporas. *Cultural Anthropology*, 9(3), 302-338.
- Drzewiecka, J. A. (2002). Reinventing and contesting identities through constitutive discourses: Between diaspora and its others. *Communication Quarterly*, 50, 1-23.
- Drzewiecka, J. A. & Halualani, R. (2002). The structural-cultural dialectic of diasporic politics. *Communication Theory*, 12, 340-366.
- Gilroy, P. (1992). *The Black Atlantic: Modernity and double consciousness*. Cambridge, MA: Harvard University Press